

ASBEST

DE B.A.A.S.

Brede Aanpak Asbest Sanering

Een initiatief van SP Overijssel in samenwerking met SP Limburg

Oktober 2015
SP Overijssel **SP.**

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Maatschappelijke verantwoordelijkheid	4
Maatschappelijke kosten	4
De cijfers op een rij	5
Circulaire aanpak	6
Begraven of verwerken?	7
Met beide voeten op de grond	8
Een zonnige toekomst	8
Verdienmodel	9
Aan de slag (SROI)	9
Certificeren of vergunnen	9
Tot slot	10
Bijlage 1 Achtergrondinformatie	11
Bijlage 2 Relevante besluiten	15
Bijlage 3 Geraadpleegde literatuur en bronnen	16

Inleiding

Noem het een Deltaplan, een Masterplan of de circulaire aanpak van asbestsanering. Het doel is duidelijk; alle asbest is schadelijk voor de volksgezondheid en dient gesaneerd te worden. En het wettelijk kader met een einddatum van 1 januari 2024 stelt ons voor een stevige uitdaging en die zet ons vervolgens aan tot actie. Op 1 januari 2024 moet Nederland volgens het wettelijke kader asbestvrij zijn. In het huidige tempo van saneren kost het nog 50 jaar om alle asbest op te ruimen.

De huidige stimuleringsmaatregelen, zoals het saneringsplan asbest op bedrijfsdaken, het voornamelijk agrarisch ingezette “asbest eraf, zonnepanelen erop”, zijn verleidingsmaatregelen die onvoldoende vierkante meters asbest per jaar saneren.

De maatregelen zijn daarnaast onvoldoende omdat ze alleen gericht zijn op daken. Maar er zijn ook woningen en bedrijfspanden met asbest als dakbeschot en er zijn leidingen van asbest. Daarnaast is er een rapport “*Bijzonder inventariserend onderzoek - Erosie van asbestdaken*” van Geofox Lexmond dat aangeeft dat de grond rondom het perceel ook een vervuiling met asbestvezels laat zien die een gevaar voor ons drinkwater kan vormen.

Terwijl het asbest een groeiende bedreiging vormt - een deel van het asbest heeft de uiterste houdbaarheidsdatum al overschreden - biedt de sanering ervan ook kansen. Kansen in de vorm van de banen die het plan oplevert en in de mogelijkheid tot het opwekken van meer duurzame energie. In dit initiatiefvoorstel wordt een “Brede Aanpak Asbest Sanering” voorgesteld. Breed omdat het spreekt over alle asbest-eigenaren en breed omdat het veel kansen in zich heeft die het plan sterker maken. Ook de sanering van de asbest in de ondergrond behoort tot deze brede aanpak. En wat dacht u van die vele miljoenen vierkante meters asbest die gesaneerd worden, kunnen we die zomaar in onze grond stoppen? De Brede Aanpak geeft hier ook richting voor.

Omdat de formule *haalbaarheid x betaalbaarheid = uitvoerbaarheid* ook op dit initiatief van toepassing is, komen ook deze aspecten aan de orde.

Ik spreek hierbij de hoop uit dat dit initiatief een praktisch uitvoerbaar plan oplevert dat op brede steun kan rekenen. Zodat Overijssel in 2024 asbestvrij is!

Harry Broekhuijs

SP-statenlid Overijssel

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

De SP pleit al jaren voor haast met het verwijderen van asbest in Nederland. Al sinds de jaren '30 is duidelijk dat asbest gevaarlijk is maar toch werd pas vanaf 1993 in Nederland een verbod op het gebruik ervan ingesteld en pas in 2005 in de gehele Europese Unie. Het kabinet heeft besloten dat asbestdaken vanaf 2024 geheel verboden zullen zijn.

In 2016 stelt het kabinet € 75 miljoen beschikbaar voor de sanering van asbestdaken in Nederland. De werkelijke kosten worden geschat tussen de € 500 miljoen en € 1,5 miljard. De € 75 miljoen is dus de bekende druppel op de gloeiende plaat. Omdat al sinds de jaren '30 bij de overheid de gevaren van asbest bekend waren ligt hier een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Een verantwoordelijkheid die de overheid jarenlang heeft laten liggen. Deze zelfde overheid kan nu niet particulieren en (agrarische) ondernemers verantwoordelijk stellen voor de sanering van asbest en de volledige kosten ervan neerleggen bij deze groep.

Maatschappelijke kosten

De maatschappelijke kosten van asbestdaken zijn aanzienlijk. Dit betreft uiteraard in de eerste plaats de kosten voor de volksgezondheid. In geïndustrialiseerde landen is asbest na tabak de meest dodelijke kankerverwekkende stof in het milieu. In Nederland stierven tot 2005 7000 mensen aan de asbestziekte mesothelioom en de verwachting is dat er komende jaren nog eens 12.000 slachtoffers zullen volgen.

Daarnaast worden overheden en bedrijven geconfronteerd met grote uitgaven in het geval van calamiteiten zoals brand in gebouwen met asbestdaken. Uit het SP-rapport "Rapport sanering asbestcement daken. Ook niets doen geeft veel kosten" blijkt dat overheden in de praktijk miljoenen kwijt zijn aan dergelijke incidenten.

Ook Overijssel heeft de afgelopen jaren de maatschappelijke kosten ondervonden van calamiteiten met asbestdaken. Bij een brand op het bedrijventerrein Plaagslagen in Rijssen in 2006 kwam dusdanig veel asbest vrij dat zo'n 25 bedrijven enkele dagen niet bereikbaar waren en een grote saneringsoperatie nodig was, die gemeente en bedrijven meer dan een miljoen hebben gekost. Ook een brand in Vroomshoop in 2008 leverde tonnen aan maatschappelijke kosten op voor de gemeente, betrokken bedrijven en bewoners aan sanering, beveiliging en juridische kosten.

De cijfers op een rij

Wat is er op dit moment bekend in Overijssel¹?

Kosten (in gemiddelde prijzen per m²)

	Bedrijfsdaken	Agrarische daken	Particuliere daken	Totaal per m2
Saneringskosten	€ 10,00	€ 10,00	€ 15,00	€ 35,00
Subsidie-regeling		€ 4,00		€ 4,00
Nieuw dak	€ 30,00	€ 30,00	€ 30,00	€ 90,00
Zonnepanelen	€ 200,00	€ 200,00	€ 200,00	€ 600,00
Storten asbest*	€ 3,50	€ 3,50	€ 3,50	€ 10,50

* €25,- per 100 kg

Hoeveelheid daken (in m²)

	Bedrijfsdaken	Agrarische daken	Particuliere daken	Overheidsgebouwen
Totaal te saneren	1.000.000	7.255.000	onbekend	onbekend
Gesaneerd	150.000	230.000	onbekend	onbekend
Kosten	€ 500.000,00	€ 1.000.000,00	onbekend	onbekend
Tijdseenheid	in 3 jaar behaald	in 2 jaar behaald	onbekend	onbekend
Nog te saneren	850.000	7.025.000	onbekend	onbekend

Overig asbest

	Wegen/erven	Bodem/tuinen	Dakbeschoot*	Leidingen
Totaal te saneren	100%	100%	onbekend	1200 km
Gesaneerd	90%	onbekend	onbekend	onbekend
Kosten	€ 130.000.000,00	€ 70.000.000,00	onbekend	onbekend
Tijdseenheid	in 15 jaar behaald	in 15 jaar behaald	onbekend	onbekend
Nog te saneren	10%	0,5 - 1,3 mil. m ³	onbekend	onbekend

* Het asbest-dakbeschoot (aanwezig onder de dakpannen) lijkt niet onderhevig aan erosie, maar is vaak wel beschadigd door bijvoorbeeld doorboringen bij het aanbrengen van beluchtingskanalen, vervanging van dakgoten, onderhoud etc. zaken. Bij brand levert asbest-dakbeschoot evenwel schade op aan de omgeving en moet daarom meegenomen worden in het saneringsplan.

¹ De cijfers zijn gebaseerd op gegevens uit de factsheet provincie Overijssel en uit de markt.

Dit beknopte overzicht van de cijfers laat zien dat er nog veel onbekend is. Dit maakt het lastig om op dit moment een juiste inschatting van de kosten te maken maar ook van de haalbaarheid in tijd. Het is daarom nodig om een planning te maken voor de werkzaamheden zodat werkelijke kosten en tijd te monitoren zijn.

Circulaire aanpak

1. Eerlijk delen

Door het totale gebied van Overijssel in ongeveer 8 gelijke stukken (gelijk qua hoeveelheid en diversiteit van bebouwing) op te delen, kan er elk jaar gekeken worden of de ambitie gehaald wordt en hoe de kosten zich ontwikkelen. Op basis van deze gegevens kan het plan ieder jaar eenvoudig aangepast en bijgestuurd worden.

2. Informeren

Wanneer de indeling en de prioritering zijn gemaakt, kan het informeren van de inwoners beginnen. Jarenlang is iedereen voor gehouden dat er geen gevaar was, zolang je van het asbest afbleef. *“Niet breken, niet zagen en niet boren, dan levert asbest geen gevaar op”*. Dit inzicht is inmiddels door onder andere de erosie van asbest achterhaald. De inwoners van Overijssel moeten geïnformeerd worden over de noodzaak van de sanering, het verbod in 2024, de regelingen waarvan zij gebruik kunnen maken en de werkwijze waarin dit plan voorziet.

3. Inventarisatie van alle asbest in Overijssel

Hoewel bekend is dat er landelijk honderdduizenden asbest-objecten (120 mil. m²) zijn, is de precieze omvang van het probleem voor onze provincie onbekend en ontbreken exacte gegevens over de locaties. Het is van groot belang dat er een "asbestkaart" komt en een database waarin alle asbesthoudende objecten - zowel agrarisch als anderszins, op het dak of eronder - in kaart zijn gebracht. Door ook de staat van het object en de mate van erosie in kaart te brengen, kan er geprioriteerd worden. Zogenaemde OVIO's ² kunnen de objecten bezoeken en een monster nemen om de mate van erosie vast te stellen en om vast te stellen of er sprake is van bitumen of asbest. Dit kan voor alle objecten en de omliggende ondergrond. Doordat deze OVIO's snel zijn op te leiden en in te zetten, is er snel overzicht te krijgen van de asbest-objecten. Dit overzicht zal uiteindelijk tijdswinst opleveren en door effectieve inzet van de saneringssector, kosten besparen.

² OVIO = Onderzoek, Verwijdering, Inspectie, Oplevering. Iemand die (onder supervisie) na een korte opleiding (binnen een week) in een bepaald gebied de asbest-objecten in kaart brengt en een asbest-monster kan nemen.

4. Prioriteren

Na het inventariseren van het gebied (of een deel ervan) kan er een saneringsprioriteit vastgesteld worden op basis van de mate van onder andere de erosie. Zo kunnen de objecten met het hoogste gezondheidsrisico het eerst worden gesaneerd.

5. D'r af en d'r op

Er kan een redelijke tijdswinst geboekt worden wanneer de asbestplaten die van het dak worden gehaald direct worden vervangen door de nieuwe dakbedekking. Voor de melkveehouderij heeft dit het bijkomende voordeel dat er dezelfde dag een nieuw dak op het gebouw ligt, zodat er vrijwel geen sprake is van verlies van de melkproductie.

Binnen de wettelijke kaders moet er gekeken worden hoe het te realiseren is en of er een aanpassing nodig is. In de huidige situatie zitten er juridisch een aantal dagen tussen het afgeven van de sloopvergunning en de vergunning voor het leggen van het nieuwe dak.

Door deze wachttijd eruit te halen of naar voren te schuiven, kan de procedure korter en sneller waardoor de uiteindelijke vervanging van het dak op dezelfde dag gerealiseerd kan worden. Ook de sanering van de bodem rond het gebouw moet worden meegenomen.

6. Kringloop

Wanneer we na de inventarisatie weten welke taak we in een jaar moeten klaren, kunnen we berekenen wat we in een half jaar moeten doen, weten we wat we komende maand als doelstelling hebben en is de taak voor morgen helder.

Hierdoor kunnen we monitoren hoe het proces verloopt, wat de kosten zijn en welke belemmeringen we tegen komen. Zeker in de opstartfase (pilot) is het belangrijk uitgebreid te monitoren om het gehele proces te kunnen stroomlijnen.

Met deze aanpak kan er veel sneller en goedkoper worden gewerkt dan met de gebruikelijke subsidieregeling waarbij het initiatief tot sanering van de eigenaren uitgaat.

Begraven of verwerken?

Al het tot nu toe gesaneerde asbest is begraven. Op recycle-terreinen en stortplaatsen graaft men een gat waar het in twee lagen plastic verpakte asbest van die week begraven wordt. Op een kaart wordt met een simpel kruisje de plek gemarkeerd.

Plastic heeft een levensduur van ongeveer 30 jaar. Dat betekent dus dat alle asbest iedere 30 jaar zal moeten worden opgegraven en opnieuw verpakt om te voorkomen dat het alsnog in de bodem terecht komt. Wat betekent dit voor de toekomst, wanneer er nog 120

miljoen vierkante meter aan asbest begraven wordt? Wie weet er dan nog waar het asbest zich bevindt op stortplaatsen die nu al gesloten zijn?

Verwerken van asbest kan een goed alternatief zijn. Verwerking bestaat uit het verhitten van asbest tot 1200 °C, waarna de eigenschappen van asbest dusdanig zijn veranderd dat het geen gevaar meer oplevert. Het proces lijkt weinig duurzaam te zijn, tenzij de restwarmte weer hergebruikt kan worden in een zogenaamde keten.

Er is sprake van de bouw van een verwerkingsfabriek in de provincie Overijssel. De zoekgebieden bevinden zich in Zwolle en Almelo. Deze fabriek kan uniek zijn in Europa. Wanneer de duurzaamheid, de gezondheid en de veiligheid gewaarborgd worden, kan dit een goede zaak zijn, zeker voor Almelo. De werkloosheid is er hoog en de regio zou na het Eternit-debacle kunnen profiteren van de kansen die de sanering van asbest biedt.

Met beide voeten op de grond

In opdracht van de provincies Gelderland en Overijssel is er in 2014 een bijzonder inventariserend onderzoek gedaan naar de erosie van asbestdaken.

Uit dit onderzoek blijkt dat bij:

“45% van de locaties de interventiewaarde (100mg/kg d.s. gewogen) uit de Wet bodembescherming wordt overschreden. Bij 65% van de locaties wordt de interventiewaarde en/of het toetsingscriterium voor spoedeisendheid overschreden. Hoewel op individuele locaties het patroon enigszins afwijkt, lijkt de belasting met asbest zich te beperken tot een zône van circa 1 meter breed en 10 cm diep”.

Het rapport geeft duidelijk het belang aan van bodemsanering en geeft een richting aan in de mate waarin dit zou moeten gebeuren. Daarom maakt de bodemsanering zoals benoemd in dat rapport, deel uit van dit plan.

Een zonnige toekomst

Een dergelijke grote opgave binnen acht jaar realiseren is een hele klus. Het kost veel geld en een groot deel van de eigenaren van asbest hebben op dit moment het geld niet om het asbest te saneren en te vervangen. Het gevaar bestaat daarmee dat de meeste saneringen worden uitgesteld tot het laatste moment, eind 2023. Om al het asbest te saneren, moeten we morgen beginnen en ook dan is het nog een race tegen de klok.

Wanneer er gewacht wordt tot het laatste moment zal er onvoldoende saneringscapaciteit zijn en zal dit de prijs van het saneren opdrijven.

Hoe kunnen we er voor zorgen dat het asbest gesaneerd wordt zonder de eigenaren op te zadelen met het grootste deel van de kosten?

Het idee bestaat al, maar moet worden omgebouwd van subsidieregeling naar verdienmodel. Nu is er de regeling “asbest eraf, zonnepanelen erop” Hiervoor is er, ten opzichte van de totale kosten, een zeer bescheiden subsidieregeling.

Wanneer we de subsidie van deze regeling vervangen door een verdienmodel en we alle eigenaren de kans geven hieraan deel te nemen, krijgen we de volgende situatie.

Verdienmodel

De huidige zonnepanelen zijn van een dusdanige kwaliteit dat zij zich in ongeveer 8 jaar terugverdienen.

Het saneren, verwerken, vervangen van het dak en het plaatsen van zonnepanelen kost ongeveer € 250,= per m².

Wanneer partijen zoals de Triodos Bank, de ASN-bank en/of anderen samen met een bijdrage uit het Overijsselse Energiefonds de kosten financieren en als beloning 10 jaar lang het rendement van de zonnepanelen ontvangen, dan is de asbest opgeruimd en heeft de eigenaar van het nieuwe zonnepanelendak, nadat de lening terug betaald is nog ruim 10 jaar voordeel van de zonnepanelen die een levensduur van ongeveer 20 jaar hebben.

Vanuit de maatschappelijke verantwoordelijkheid kan de overheid ruimhartig bijdragen in de kosten voor het saneren van de daken die niet rendabel zijn voor zonne-energie en ook de sanering betalen van vrijgekomen percelen en het saneren van de bodem.

Aan de slag (SROI)

Een van de kansen die deze Brede Aanpak Asbest Sanering biedt, is werkgelegenheid. De functie OVIO biedt mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gegarandeerd werk voor een periode van acht jaar. Dat is een prachtige garantie wanneer je bedenkt dat de huidige arbeidscontracten slechts voor een periode van een jaar worden afgesloten.

De eventuele komst van een asbestverwerkingsfabriek zal ook de nodige werkgelegenheid opleveren. De asbestsaneringsbranche zal de capaciteit moeten vergroten om de doelstelling van 2024 te kunnen halen en ook dat zal de nodige banen op gaan leveren. En dan niet te vergeten de zonnepanelenbranche die ook gedurende acht jaar een grote omzetstijging kan verwachten, met daaraan gekoppeld een stijging van arbeidsplaatsen.

Certificeren of vergunnen

Nu mogen alleen bedrijven met het juiste certificaat asbest saneren. Het toezicht is streng en toch is er nog van alles mis in deze sector. Het verlenen van vergunningen aan (bouw)bedrijven die geen certificaat hebben, kan een overweging zijn. Het vergroot de saneringscapaciteit en geeft bouwbedrijven extra werk. Bedrijven die zich niet exact aan de vergunning hebben gehouden, krijgen geen nieuwe vergunning.

Tot slot

Dit plan is een aanzet om te komen tot een breed gedragen aanpak voor de sanering van het asbest in Overijssel. We hebben daarvoor met experts gesproken en met andere fracties. Ook in andere provincies speelt deze problematiek en daarom hebben we ook met andere provincies afgestemd. Maar ook landelijk is er aandacht nodig voor de asbestsanering want de nu beschikbaar gestelde 75 miljoen is bij lange na niet toereikend voor de sanering van al het asbest.

Bijlage 1 Achtergrondinformatie

• Asbestvezels

Asbest is een verzamelnaam voor natuurlijke mineralen die bestaan uit microscopisch kleine, naaldachtige vezels. In Nederland is de verkoop, het gebruik en bewerken (zagen, boren, schuren of slopen) van asbest vanaf 1 juli 1993 verboden vanwege de gevaren voor de gezondheid. Voor die tijd werd asbest om zijn goede eigenschappen vaak gebruikt als bouw materiaal: het is sterk, slijtvast, bestand tegen hoge temperaturen, isolerend en bovendien goedkoop. De meest toegepaste soorten zijn wit asbest (chrysotiel), blauw asbest (crocidoliet) en bruin asbest (amosiet).

• Toepassing asbest

Asbest is in het verleden vaak toegepast en kan nog voorkomen in oudere gebouwen, vooral gebouwen die gebouwd zijn tussen 1945 en 1993. In Nederland werd ruim 80% van het geïmporteerde asbest verwerkt tot asbestcement-producten (zoals golfplaten en waterleidingbuizen). Daarnaast werd het mineraal toegepast in rem- en frictiemateriaal, als isolatiemateriaal, als hittebestendig textiel, in brandwerende platen, in onderlagen van vloerbedekkingen en in pakkingen en filters van de chemische- en voedingsmiddelen industrie. Geschat wordt dat er ongeveer 3.500 producten zijn waarin asbest is verwerkt. Asbesthoudende materialen zijn veel toegepast in bouwwerken als fabrieken, openbare gebouwen, woningen, stallen en schuren, maar ook in objecten, zoals schepen, treinen, auto's en wegen. Op de website van *Kenniscentrum InfoMil* vindt u een globaal overzicht van asbesttoepassingen en de asbestwijzer om een indruk te krijgen waar zich mogelijk asbest in en om het huis bevindt. Het meeste nog aanwezige asbest zit in gebouwen van voor 1994. Asbest is niet gevaarlijk zolang het vastzit in ander materiaal. Het vormt pas een risico voor de gezondheid als asbestvezels vrij kunnen komen. Bijvoorbeeld bij asbestverwijdering of erosie. Wie gaat verbouwen of slopen moet in veel gevallen laten inventariseren waar het asbest zit. En dit laten verwijderen door een gecertificeerd bedrijf.

• Vrijkomen asbestvezels

Als asbest niet of nauwelijks gebonden is aan een bindmateriaal of als het bindmateriaal in slechte staat verkeert, kunnen asbestvezels vrijkomen. Maar ook als asbesthoudend materiaal op een ondeskundige manier wordt gesloopt of bewerkt kunnen vele miljoenen vezels in de lucht komen en worden ingeademd. Denk bijvoorbeeld aan schuren, boren, zagen en breken. De asbestvezels blijven achter als stof en kunnen eenvoudig in de lucht rondzweven.

Asbesthoudend materiaal kan bovendien terecht zijn gekomen in puingranulaat, grond en in de bodem. Asbest is gevaarlijk bij inademing van de vezels. Deze kunnen vrij komen bij slijtage of verwijdering van asbesthoudende materialen. Zelf verwijderen van asbest is dus gevaarlijk en in veel gevallen verboden.

• **Asbestheleid en Gezondheidsrisico's asbest**

Asbestvezels kunnen leiden tot levensgevaarlijke ziekten. Daarom wil de overheid blootstelling aan asbestvezels voorkomen en asbest verantwoord laten verwijderen uit de leefomgeving. Asbest is een verzamelnaam voor een groep mineralen. Deze bestaan uit microscopisch kleine, naaldachtige vezels. Als je asbestvezels inademt, dan kunnen deze diep in de longen doordringen. Op termijn kan dit longkanker, mesothelioom (longvlieskanker of buikvlieskanker) of asbestose (stoflongen) veroorzaken.

• **Aanpak asbestwegen**

Particulieren en andere grondeigenaren mogen geen onverharde weg, pad of erf hebben met teveel asbest. Zij moeten deze saneren of duurzaam afschermen. In de provincies Overijssel en Gelderland waren honderden verontreinigde wegen. Particulieren uit die omgeving konden tijdelijk gebruikmaken van de Saneringsregeling Asbestwegen. Inmiddels is het asbest op de meeste plaatsen (90%) verwijderd.

• **Aanpak asbest in gebouwen**

Het nu nog aanwezige asbest zit in gebouwen van voor 1994. Voor de start van renovatie- of sloopwerkzaamheden moet duidelijk zijn of en waar er asbest zit in het gebouw. Als asbestvezels makkelijk kunnen vrijkomen, bijvoorbeeld door beschadiging of verwerking, moet het asbest worden gesaneerd. Gemeenten kunnen gebouweigenaren verplichten maatregelen te nemen.

Het Landelijk Asbestvolgsysteem (LAVS) legt alle handelingen met asbest vast. Van inventarisatie tot en met de stort van asbest. Gebouweigenaren en installatiebeheerders werken sinds april 2013 met dit systeem. Vanaf midden 2014 moeten gecertificeerde asbestinventariseerders en asbestverwijderaars dit ook doen. Zij moeten dan alle informatie over de aanwezigheid van asbest registreren in het LAVS. Toezichthouders zoals gemeenten krijgen hierdoor beter zicht op het asbest binnen de keten. En kunnen zo beter toezicht houden.

• **2024 verbod op asbestdaken**

Vanaf 2024 komt er een verbod op asbestdaken. Particulieren, en bedrijven en (overheids)instellingen mogen die dan niet meer bezitten. 2024 is 30 jaar na de inwerkingtreding van het verbod van asbest. In dat jaar is een dak oud en aan vervanging toe. Bedrijven kunnen gebruik maken van subsidieregelingen voor de verwijdering van asbest. Particulieren moeten (tot nu toe) de kosten zelf betalen.

• **Voorlichtingsmateriaal over asbest**

Gemeenten kunnen de Toolbox Asbestverwijdering voor overheden gebruiken om particulieren en bedrijven bewust te maken van de gevaren van asbest.

Sinds 1 juli 1993 mogen bedrijven geen asbest meer gebruiken in wegen, gebouwen en daken. En ook geen asbest of asbesthoudende producten meer verkopen, importeren, weggeven, opnieuw toepassen en bewerken. In de Europese Unie (EU) geldt een asbestverbod sinds 2005.

• **Aanscherpen van regels en opleidingseisen**

Alleen gecertificeerde personen en bedrijven mogen in risicovolle situaties asbest verwijderen. De regels en opleidingseisen voor asbestinventarisatiebedrijven en asbestsaneringsbedrijven zijn aangescherpt. Bij ernstige tekortkomingen kunnen certificaten sneller worden ingetrokken.

• **Zorgplicht en kostenverhaal**

In een recente uitspraak uit oktober 2014 bevestigt de Raad van State haar jurisprudentie dat de drijver (de 'feitelijk exploitant') van een inrichting in de zin van de Wet milieubeheer na een brand zorg dient te dragen voor de verwijdering van asbestdeeltjes op zijn eigen terrein én in de omgeving daarvan (zie ook mijn annotatie bij deze uitspraak, AB 2014/445). De grondslag hiervoor is gelegen in de Wet milieubeheer. Als het om een brand in een inrichting gaat, wordt een dergelijke brand aangemerkt als een ongewoon voorval zoals bedoeld in artikel 17.1 van de Wet milieubeheer. De drijver van deze inrichting dient onmiddellijk maatregelen te treffen om de nadelige gevolgen van dit voorval zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Daarnaast kent artikel 1.1a van de Wet milieubeheer nog een algemene zorgplicht die zich richt tot een ieder. Ook op grond hiervan dienen direct maatregelen te worden getroffen ter beperking of tot het ongedaan maken van de gevolgen van het voorval.

In (zeer) spoedeisende gevallen is de gemeente bevoegd om direct op te treden door middel van spoedeisende bestuursdwang. De kosten hiervan kunnen vervolgens op de overtreder worden verhaald. In voornoemde zaak was de overtreder niet onmiddellijk overgegaan tot het saneren van de asbestverontreiniging, omdat hij een nadere reactie van zijn verzekeraar wilde afwachten. Dit is echter geen reden voor uitstel van de asbestsanering! Dat de verzekeraar niet (onmiddellijk) uitsluitsel geeft over de eventuele dekking, heeft niet tot gevolg dat het bestuursorgaan niet over kan gaan tot verhaal van de gemaakte kosten op de overtreder.

Bijlage 2 Relevante besluiten

Asbestbesluit 1978

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-25834-39-b3.pdf>

Asbestbesluit Warenwet 1983

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-25834-39-b3.pdf>

Asbestbesluit Europa 1988

<http://www.asbest-experts.nl/asbest-regelgeving-asbest-regels/asbestwetgeving-wetgeving-asbest-regelgeving-asbest-opruimen/asbestbesluit-europa-1988-verbod-op-asbest/index.html>

Asbestverwijderingsbesluit 1993

<http://www.arboportaal.nl/onderwerpen/asbest#>

Productenbesluit Asbest 2005

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0017778/>

Bouwbesluit 2012

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0030461>

Asbestplanning 2024

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asbest/inhoud/asbestbeleid#>

Bijlage 3 Geraadpleegde literatuur en bronnen

Ascert	Stichting Certificatie Asbest		http://www.ascert.nl/
SP	rapport: sanering asbestcement daken. Ook niets doen geeft veel kosten	Remi Poppe, Nico Schouten, Patrick van Lunteren	https://www.sp.nl/sites/default/files/091105RAPAsbest_1.pdf
Oesterbaai	Survey & Consultancy	Jasper Koster	www.oesterbaai.nl
Oesterbaai	Survey & Consultancy	Tom Rave	www.oesterbaai.nl
Tauw	Sustainable solutions for a better environment.	Annemieke Nijhof, CEO	www.tauw.nl
Vitens	waterwinbedrijf	Lize Beekman	www.vitens.nl
Provincie Overijssel	Factsheet 20-8-'15	Erik Lievers, gedeputeerde	2015/0256613
Geofox-Lexmond	rapport: bijzonder inventariserend onderzoek "erosie van asbestdaken"	drs. J.L.V. Oosterwegel	20131980/JOOS
Treechicken BV	asbest experts		http://www.asbest-experts.nl
Willem Alexander, Koning Der Nederlanden, Prins van Oranje, enz.	Gewijzigd asbestverwijderingsbesluit 2005	Wilma J. Mansveld, staatssecretaris	lenM/BSK-2015/26669
SP	rapport: help asbest het dak af	Remi Poppe, Bob Ruers	https://www.sp.nl/sites/default/files/0802asbesthetdakaf_1.pdf
lid projectteam VROM Besluit bodemkwaliteit en implementatiemanager voor het LOM	zevenpuntenplan	drs. Otto Hegeman MBA (H)	www.oomadvies.nl
inspectie SZW, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	rapport: naar een strengere aanpak	drs. G.J. Meurs- Kruijs RO, Sr. inspecteur Certificatie	SSS-621909
Boom Juridische uitgevers	Macht en tegenmacht in de Nederlandse asbestregulering	R.F. Ruers	ISBN 978-90-8974-633-7